

Vykazování podle „IFRS for SMEs“ ve společnosti XY, a.s. – případová studie

Reporting Under “IFRS for SMEs” in Company XY, Inc. – A Case Study

Šteker Karel, Strubařová Kateřina

Abstrakt

Cílem článku je posoudit náklady a přínosy vykazování podle mezinárodního standardu účetního výkaznictví pro malé a střední podniky (IFRS for SMEs) na příkladu existující české společnosti. Nejprve je uvedeno shrnutí významných rozdílů mezi IFRS for SMEs a českou účetní legislativou a následně je u vybrané společnosti ilustrován způsob vykazování v souladu s IFRS for SMEs. V závěru článku jsou diskutovány náklady a přínosy vykazování podle IFRS for SMEs u této společnosti.

Klíčová slova: malé a střední podniky, mezinárodní standardy účetního výkaznictví, účetní výkazy, náklady, přínosy.

1 ÚVOD

V červenci 2009 vydala Rada pro mezinárodní účetní standardy (International Accounting Standards Board, dále IASB) standard pro malé a střední podniky (dále IFRS for SMEs). Tento standard je výsledkem pětiletého úsilí, kdy IASB řešila projekt, jak přizpůsobit plně IFRS, primárně určené pro veřejně obchodovatelné společnosti, i ostatním podnikům [3, 4]. V České republice zatím není možné připravovat individuální účetní závěrku pouze podle IFRS (ať už plných IFRS nebo standardu IFRS for SMEs), přesto některé podniky účetní závěrku podle IFRS dobrovolně a navíc k účetní závěrce podle CZ GAAP připravují. Pro úplnost je nutné doplnit, že v současné době platí pro obchodní společnosti emitující veřejně obchodovatelné CP § 19a, zákona o účetnictví, podle kterého mají povinnost použít pro účtování a sestavení účetní závěrky mezinárodní účetní standardy upravené právem EU a podle § 23a, odst. 1, zákona o účetnictví, konsolidující účetní jednotka, která je emitentem CP přijatých k obchodování na regulovaném trhu se sídlem v členském státě EU, použije pro sestavení konsolidované účetní závěrky mezinárodní účetní standardy. Pro ostatní účetní jednotky platí § 23a, odst. 2, zákona o účetnictví, podle kterého mohou pro sestavení konsolidované účetní závěrky použít mezinárodní účetní standardy [13].

Cílem tohoto příspěvku je posoudit náklady a přínosy vykazování podle IFRS for SMEs na příkladu konkrétní společnosti. IFRS for SMEs jsme zvolili z důvodu jeho aktuálnosti a také z důvodu toho, že vykazování podle tohoto standardu by mělo být jednodušší než vykazování podle plných IFRS.

2 HLAVNÍ ROZDÍLY MEZI IFRS FOR SMES A CZ GAAP

Abychom mohli posoudit náklady a přínosy vykazování podle IFRS for SMEs je potřeba nejdříve porozumět hlavním rozdílům mezi IFRS for SMEs a CZ GAAP, tyto můžeme rozčlenit do následujících kategorií:

1. rozdíly vyplývající z porovnání právního rámce obou systémů,
2. rozdíly vyplývající ze základních principů obou systémů,
3. požadavky na účetní závěrku,
4. požadavky na účtování.

Rozdíly vyplývající z porovnání právního rámce obou systémů jsou zejména vazba českého účetnictví na daňovou legislativu a z toho vyplývající možné ovlivnění účetních jednotek při volbě účetních pravidel. Dále podstata IFRS for SMEs založená spíše na principech a naopak direktivnější české účetnictví, jehož základním kamenem je Zákon o účetnictví.

Při porovnání základních principů obou systémů je důležitá zejména neexistence obecných definic základních prvků, stejně jako neexistence obecných požadavků na rozpoznání položek v účetní závěrce, a v neposlední řadě chybějící obecná pravidla pro ocenění těchto položek v českém účetnictví (v zákoně o účetnictví a prováděcích vyhláškách existuje výčet způsobu použití cen pro jednotlivé položky majetku a závazků, ovšem chybí zde určitá obecná ustanovení a pravidla týkající se využití oceňovacích metod, které nalezneme v IFRS). V IFRS for SMEs je také jednou z kvalitativních charakteristik princip převahy obsahu nad formou, naopak v české účetní legislativě je právní forma primární.

Pokud porovnáme požadavky na účetní závěrky, hlavní rozdíly jsou v povinně předkládaných výkazech. V českém účetnictví je výkaz peněžní toků a výkaz o změnách vlastního kapitálu povinný pouze pro některé účetní jednotky (ty které povinně podléhají auditu). V českém účetnictví je také přesně daný formát jednotlivých výkazů. Naopak v IFRS for SMEs jsou uvedeny jen minimální položky, které je potřeba uvést, ale je na účetní jednotce, jakou budou mít její účetní výkazy formu. IFRS for SMEs definuje tzv. souhrnný výsledek hospodaření, který kromě hospodářského výsledku obsahuje i některé pohyby ve vlastním kapitálu (např. z důvodu přecenění). V českém účetnictví jsou definovány mimořádné výnosy a náklady, které jsou v IFRS for SMEs zakázány. Jiný je také přístup k úpravě významných chyb minulých období, kdy v českém účetnictví se použijí právě mimořádné položky, kdežto v IFRS for SMEs je nutná retrospektivní úprava i včetně minulých období, aby informace obsažené v účetní závěrce byly srovnatelné [3, 4].

V neposlední řadě musí být porovnány požadavky na účtování o výnosech, nákladech, aktivech a pasivech. Mezi významné rozdíly patří [1, 6, 10]:

1. Účtování o výnosech, kdy se v českém účetnictví postupuje striktně podle právní formy, naopak v IFRS for SMEs je důležité splnění definovaných kritérií. V IFRS for SMEs je možné vykázat výnos i podle stupně dokončení dlouhodobého projektu.
2. Účtování o výpůjčních nákladech, kdy v českém účetnictví je možnost volby, zda se tyto náklady vykážou jako náklad v běžném období nebo kdy se aktivují do hodnoty pořizovaného aktiva. V IFRS for SMEs je zjednodušení a veškeré výpůjční náklady se uvádí jaké náklad účetního období, ve kterém vzniknou.
3. Výchozí ocenění dlouhodobého hmotného majetku, v IFRS for SMEs se navíc zahrnují náklady spojené s demontáží a odstraněním aktiva.
4. Kriteria pro vykázaní nehmotného a dlouhodobého hmotného majetku, kdy v IFRS for SMEs jsou rozhodující ekonomické užítky, kdežto v české legislativě je rozhodující, zda odpovídají výčtu definovaným zákonem, očekávané době životnosti a jsou vyšší než sta-

novená částka.

5. Účtování o dlouhodobých aktivech určených na prodej, kdy v českém účetnictví není tato kategorie definována, v IFRS for SMEs musí být taková aktiva vykázána v zásobách.
6. Účtování o finančním leasingu, kdy v českém účetnictví je předmět finančního leasingu vykázán v účetních knihách pronajímatele, ale v IFRS je vykázán v účetních knihách nájemce.
7. Účtování o dotacích, kdy v českém účetnictví dotace na pořízení aktiva snižuje jeho pořizovací hodnotu, v IFRS for SMEs se veškeré dotace účtují do výnosů.
8. Detailnější postupy pro účtování u snížení hodnoty aktiv, finančních nástrojů, odložené dani v IFRS for SMEs.

3 PŘÍNOSY A NÁKLADY VYKAZOVÁNÍ PODLE IFRS FOR SMES

Mezi obecně uváděné přínosy vykazování podle IFRS for SMEs patří lépe srozumitelné a srovnatelné informace pro uživatele účetních závěrek. Podle studií Mirzy, Orrela a Holta [7] nebo Gassena a Sellhorna [2], kteří uvádějí, že přijetí standardů, které požadují vysoce kvalitní, transparentní a srovnatelné informace je vítáno investory, věřiteli, finančními analytiky a ostatními uživateli účetních výkazů. Bez jednotných standardů je složité porovnávat účetní informace připravené účetními jednotkami z různých částí světa, a že kvalita IFRS účetních výkazů je vyšší, než kvalita účetních výkazů podle národních účetních předpisů, díky snížení asymetrie vykazovaných informací. V prostředí společností působících v České republice lze tento přínos využít zejména pro potřeby získání dodatečného kapitálu, ať už formou půjčky od bank nebo vstupem strategického investora. Dále české společnosti mohou využít srozumitelnosti a srovnatelnosti účetních dat pro potřebu komunikace se svými zahraničními zákazníky a dodavateli a pro srovnání se svými konkurenty.

V českém prostředí je také nutné uvést fakt, že IFRS lépe zobrazuje skutečný finanční stav podniku. Jak uvádí např. poradenská společnost Ernst&Young [1], české účetnictví je stále velmi spojeno s daňovou legislativou, kdy je základ daně vypočten z výsledku hospodaření. Následkem toho, je v praxi mnoho odhadů managementu při zpracovávání účetních výkazů činěno s ohledem na potenciální daňové důsledky příslušného účetního postupu. Toto je jeden důvod, proč účetní výkazy sestavené podle IFRS poskytují lepší zobrazení skutečného finančního stavu podniku. Dalším důvodem je fakt, že IFRS vychází z principu převahy podstaty nad formou, naopak v české účetní legislativě je stanoveno, že účetnictví nesmí odporovat ostatním právním předpisům (např. účtování o finančním leasingu nebo o dlouhodobých zakázkách).

Pokud bychom shrnuli přínosy vykazování podle IFRS for SMEs pro společnosti působící v České republice můžeme použít následující funkci:

$$B=f(x) \quad (1)$$

kde x = získání dodatečného kapitálu financování, srozumitelné informace pro obchodní partnery, srovnatelné a reálnější účetní informace pro rozhodování.

Vykazování podle IFRS s sebou nese zvýšené náklady. Jsou to zejména náklady v implementační fázi, ale i náklady před samotným rozhodnutím o přechodu na IFRS i náklady následně po imple-

mentaci. Mezi náklady před samotným rozhodnutím patří hlavně náklady na školení a materiály, aby podnik vůbec porozuměl koncepci IFRS. Mezi implementační náklady patří náklady na změnu účetního SW, účetních politik a procesů v podniku. Jak uvádí poradenská společnost PWC [9], důležité pro to, aby implementace proběhla bez problémů je důsledná příprava na přechod a „teaming“ neboli neustálá komunikace v rámci celého podniku. Podle Jermakowicze a Gornik-Tomaszewskeho [5] implementace IFRS přináší nejenom změnu ve formátu výkazů, jiné účetní politiky a mnohem detailnější vykazované informace, ale i velké změny v podniku, který IFRS implementuje. Tyto změny jsou náročné, jak na finanční prostředky, tak na lidské zdroje a může trvat i 24 měsíců, než je implementace hotová. Spousta organizací se potýká s nedostatkem kvalitních zaměstnanců, kteří IFRS rozumí, a také změny IT jsou velmi významné, protože nejde jen o změny v účetním systému, ale většinou jde o vytvoření nového účetního systému ke stávajícímu účetnictví používanému pro statutární účely.

Náklady poimplementační jsou především náklady na zajištění personálu, který bude vykazování podle IFRS zajišťovat. K těmto nákladům se české podniky navíc potýkají s překážkami v české daňové legislativě, které vyplývají z faktu, že česká daňová legislativa neumožňuje použití výsledku hospodaření podle IFRS k výpočtu základu daně z příjmů právnických osob a vyžaduje, aby podniky působící v České republice primárně připravovaly účetní výkazy podle české legislativy. Pokud tedy české podniky připravují výkazy podle IFRS, dělají to jako něco navíc, což samozřejmě znamená zvýšení nákladů a je to velmi limitující faktor pro rozšíření využití IFRS v České republice. Kdybychom shrnuli náklady vykazování podle IFRS for SMEs, použijeme následující funkci:

$$C=g(y) \quad (2)$$

kde y = předimplementační náklady, implementační náklady, poimplementační náklady.

V rozhodování o tom, zda společnost začne vykazovat podle IFRS for SMEs je důležité porovnání přínosů a nákladů vykazování podle IFRS for SMEs. V současné době pro většinu českých společností vychází toto porovnání záporně, neboli:

$$NC=B-C <0 \quad (3)$$

Toto je důvodem proč většina českých společností podle IFRS for SMEs nevykazují. Pokud bychom chtěli hledat cesty, jak tuto skutečnost změnit nabízí se možnost snížení nákladů na vykazování podle IFRS for SMEs a současně zlepšení povědomí o přínosech vykazování podle IFRS for SMEs, neboť spousta českých společností přiznává, že si tyto přínosy neuvědomuje, případně je neumí kvantifikovat. Více informací bylo zveřejněno například v článcích [8, 11].

Ke snížení nákladů na vykazování podle IFRS for SMEs by mělo dojít zejména odstraněním bariér využití IFRS pro potřeby výpočtu daně z příjmů (snížení poimplementačních nákladů), ale i např. lepší IFRS vzdělaností na vysokých ekonomických školách, tak aby absolventi již byli schopni své znalosti v oblasti IFRS svým potencionálním zaměstnavatelům nabídnout (snížení předimplementačních nákladů).

4 PŘÍPADOVÁ STUDIE

4.1 Výchozí údaje

Společnost XY, a.s. působí v potravinářském průmyslu a zabývá se výrobou alkoholických

nápojů, má dlouhou tradici v tomto odvětví. Mezi její hlavní zákazníky patří obchodní řetězce působících v ČR, dále prodává své zboží do hotelů a restaurací. Asi 20 % výrobků je určeno na export. Následující tabulka obsahuje vybraná čísla z účetních výkazů (v tis. Kč) podle CZ GAAP k 31. 12. 20X8:

Tab. 1 – Výkaz zisku a ztráty společnosti XY, a.s. Zdroj:[12]

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY	
Provozní výsledek hospodaření	46 872
Finanční výsledek hospodaření	– 5 361
Daň z příjmů (21%)	9 885
Výsledek hospodaření celkem	31 626

Tab. 2 – Rozvaha společnosti XY, a.s. Zdroj: [12]

ROZVAHA	
Bilanční suma	701 027
Dlouhodobý majetek	349 162
Oběžná aktiva	349 118
Časové rozlišení aktiv	2 747
Vlastní kapitál	347 330
Cizí zdroje	353 540
Časové rozlišení pasiv	157

Finanční leasing

Společnost využívá 5 aut pořízených formou finančního leasingu. Součástí leasingové smlouvy na jedno auto byly následující údaje:

Tab. 3 – Údaje o finančním leasingu společnosti XY, a.s. Zdroj: [vlastní údaje]

Datum zahájení leasingu	17. dubna 20X8
Požizovací cena	469 991 Kč
Délka splátkového období	36 měsíců
Splátka hrazená předem	140 998 Kč
Poplatek za uzavření smlouvy	6 992 Kč
Měsíční splátka celkem, z toho:	12 501 Kč
- pojištění	1 178 Kč
- povinné ručení	590 Kč
Cena při odkupu	1 200 Kč
Životnost	5 let

Všechna auta byla pořízena za stejných podmínek.

Investice do nemovitostí

Společnost dále vlastní skladovací prostory, které nevyužívá ke své hlavní činnosti, ale k pronájmu. Zůstatková hodnota těchto skladovacích prostor je 4 759 tis. Kč.

Snížení hodnoty

Účetní jednotka posoudila pro účely převodu na IFRS ocenění svého hmotného majetku a zjistila, že v účetnictví uvedený stroj v zůstatkové ceně 9 874 tis. Kč není využíván, podle informací vedení je možné stroj prodat, tržní cena se pohybuje ve výši 1 500 tis. Kč. Společnost však zatím nepodniká žádné aktivní kroky k prodeji tohoto majetku.

Aktiva držaná k prodeji

Naopak je tomu u budovy v zůstatkové hodnotě 3 698 tis. Kč, kde již probíhají jednání s potenciálními kupci a je pravděpodobné, že v příštím účetním období bude tento majetek prodán.

Zásoby

Součástí materiálu jsou náhradní díly s dobou životnosti delší než jeden rok v celkové hodnotě 1 135 tis. Kč. Životnost byla stanovena na 5 let.

Dlouhodobé pohledávky

V souvislosti s prodejem výrobků eviduje společnost dlouhodobou pohledávku za řídicí osobou ve výši 3 707 tis. Kč, která je splatná v lednu 20Y1. Tato pohledávka vznikla na počátku roku 20X8.

Rezervy

Tab. 4 – Údaje o pohybu rezerv společnosti XY, a.s. Zdroj:[12]

Položka	Rezerva na opravy a udržování	Rezerva na nevybranou dovolenou	Rezerva na daň z příjmů	Celkem
Zůstatek k 1.1.20X8	13 894	967	7 990	22 851
Tvorba	5 660	854	11 311	17 825
Čerpání	- 1 077	- 967	- 7 990	- 10 034
Zůstatek k 31.12.20X8	18 477	854	11 311	30 642

Dluhopisy

Společnost vydala k 1. 1. 20X8 tříleté dluhopisy v nominální hodnotě 12 450 tis. Kč a úrokovou mírou 3 % p.a. za cenu 12 000 tis. Kč. Úrok je splatný vždy k 30. 6. a 31. 12. běžného roku. Rozdíl mezi nominální a emisní cenou je postupně rozpouštěn do nákladů.

4.2 Řešení podle IFRS for SMEs

Finanční leasing

Společnost vykáže předmět finančního leasingu jako aktivum a současně závazek ve výkazu o finanční situaci, a to v částce nižší z reálné hodnoty a současné hodnoty minimálních leasingových plateb. Náklady související s uzavřením leasingu (zde poplatek za uzavření smlouvy ve výši 6 992 Kč) se připočítají k hodnotě aktiva. Současná hodnota minimálních leasingových plateb se vypočte pomocí implicitní nebo přírůstkové úrokové sazby příslušného leasingu. K výpočtu úrokové sazby lze využít MS Excelu a funkci hledání řešení. Protože měsíční úroko-

vá míra vyšla 0,97 % (tzn. roční úroková míra 11,6 %), není v našem případě nutno ve výpočtu dále pokračovat. Pokud bychom totiž pracovali s přírůstkovou úrokovou sazbou, pohyboval by se její odhad v rozmezí cca 6 – 8 % ročně. Současná hodnota splátek by pak vyšla vyšší než fair value. Standard však požaduje nižší částku z fair value a současné hodnoty leasingových splátek, tj. v našem případě fair value ve výši 476 983 Kč (469 991 Kč + 6 992 Kč). Pokud je pojistné součástí splátek, odečte nájemce tuto částku od splátek uvedených ve splátkovém kalendáři (tzn. 12 501 Kč – 1 178 Kč – 590 Kč), protože pojistné není součástí minimálních leasingových plateb. Splátka hrazená předem (zde 140 998 Kč) je připočítána k první měsíční splátce a cena při odkupu (zde 1 200 Kč) je chápána naopak jako poslední leasingová splátka. Nájemce rozdělí minimální leasingové platby mezi finanční náklady (úrok) a snížení nesplaceného závazku metodou efektivní úrokové míry. Nájemce aktivum odepisuje měsíčně lineárním způsobem od doby zařazení, tj. od května, tzn. $(476\,983 / 60 \text{ měsíců}) * 8 \text{ měsíců} = 63\,598 \text{ Kč}$. Leasingová tabulka pro jedno auto pak bude následující:

Tab. 5 – Leasingová tabulka. Zdroj: [vlastní zpracování]

Období	Placeno	Pojistné	Minimální leasingová platba	Úrok	Snížení závazku
duben – prosinec 20X8	260 499	15 912	244 587	22 503	222 084
leden – prosinec 20X9	150 012	21 216	128 796	24 123	104 673
leden – prosinec 20Y0	150 012	21 216	128 796	11 312	117 484
leden – březen 20Y1	38 703	5 304	33 399	658	32 741

Účtování za rok 20X8 pro pět aut bude vypadat následujícím způsobem:

Tab. 6 – Účtování leasingu. Zdroj: [vlastní zpracování]

Operace	Částka	MD	D
Zařazení aut do majetku společnosti (476 983 * 5)	2 384 915	Pozemky, budovy a zařízení	Závazek z leasingu
Splátky – pojistné (15 912 * 5)	79 560	Provozní náklady	Peníze
Splátky – úrok (22 503 * 5)	112 515	Finanční náklady	Peníze
Splátky – snížení závazku (222 084 * 5)	1 110 420	Závazek z leasingu	Peníze
Odpisy aut (63 598 * 5)	317 990	Provozní náklady	Pozemky, budovy a zařízení

V českém účetnictví společnost veškeré měsíční splátky promítla do nákladů a první mimořádnou splátku časově rozlišila podle délky trvání leasingu. Celkové náklady v CZ GAAP jsou za sledovaný rok ve výši 632 755 Kč. Podle IFRS jsou celkové náklady 510 065 Kč a proto se výsledek hospodaření vlivem převodu zvýší o 122 690 Kč. Suma aktiv se zvýší o částku 1 961 177 Kč.

Investice do nemovitostí

Jako investice do nemovitostí byly uznány skladovací prostory v hodnotě 4 759 tis. Kč, které jsou používána k pronájmu a nikoliv k vlastnímu užívání společnosti. Účetně se tento převod zachytí následujícím způsobem:

Tab. 7 – Účtování investice do nemovitostí. Zdroj: [vlastní zpracování]

Operace	Částka	MD	D
Skladovací prostory vykázaný jako investice do nemovitostí	4 759 000	Investice do nemovitostí	Pozemky, budovy a zařízení

Tyto změny nemají dopad do výsledku hospodaření ani na velikost bilanční sumy.

Snížení hodnoty

Společnost uvedený stroj zatím nebude vykazovat samostatně, neboť nepodniká žádné aktivní kroky směřující k jeho prodeji. Ze zásady opatrnosti ovšem vykáže stroj v odhadované ceně 1 500 tis. Kč, za který by jej mohla prodat. Z tohoto důvodu je nutné snížit jeho zůstatkovou hodnotu 9 874 tis. Kč na tržní cenu prostřednictvím opravné položky, a to následujícím způsobem:

Tab. 8 – Účtování snížení hodnoty aktiva. Zdroj: [vlastní zpracování]

Operace	Částka	MD	D
Tvorba opravné položky ke stroji	8 374 000	Provozní náklady	Pozemky, budovy a zařízení

V uvedeném případě se výsledek hospodaření sníží o 8 374 tis. Kč a suma aktiv se sníží o stejnou částku.

Aktiva držaná k prodeji

U budovy v zůstatkové hodnotě 3 698 tis. Kč již společnost jedná s potenciálními kupci, a proto ji bude vykazovat jako samostatnou položku aktiva určená k prodeji. Tuto budovu také přestane odpisovat. Přeražení bude společnost účtovat:

Tab. 9 – Účtování aktiva k prodeji. Zdroj: [vlastní zpracování]

Operace	Částka	MD	D
Budova vykázána jako aktiva držaná k prodeji	3 698 000	Aktiva určená k prodeji	Pozemky, budovy a zařízení

Tyto změny opět nemají dopad do výsledku hospodaření ani na velikost bilanční sumy. Změny ve výsledku by nastala v dalším roce, neboť majetek se již nebude dále odpisovat.

Zásoby

Společnost eviduje ve svých zásobách náhradní díly ve výši 1 135 tis. Kč, jejichž doba použitelnosti přesahuje jeden rok. Podle standardu tyto náhradní díly nepatří do zásob, ale vykazují se jako součást pozemků, budov a zařízení. Z toho důvodu je nutné dopočítat i lineární odpisy

za první rok (celková životnost byla stanovena na 5 let). Účetní závěrka podle IFRS pak bude upraveno o následující účetní případy:

Tab. 10 – Účtování náhradních dílů. Zdroj: [vlastní zpracování]

Operace	Částka	MD	D
Zařazení náhradních dílů do dlouhodobého majetku	1 135 000	Pozemky, budovy a zařízení	Zásoby
Odpis náhradních dílů	227 000	Provozní náklady	Pozemky, budovy a zařízení

V tomto případě dojde ke snížení výsledku hospodaření o 227 tis. Kč a snížení sumy aktiv.

Dlouhodobé pohledávky

Součástí majetku společnosti je dlouhodobá pohledávka za řídicí osobou ve výši 3 707 tis. Kč, která je splatná v lednu 20Y1. Podle znění standardu je nutné pohledávku s delší dobou splatnosti, než jsou obvyklé obchodní podmínky, diskontovat na současnou hodnotu pomocí tržní úrokové míry. Společnost zvolila diskontní sazbu ve výši 5 %. Hodnota této pohledávky se bude pohybovat následujícím způsobem:

Tab. 11 – Dlouhodobá pohledávka. Zdroj: [vlastní zpracování]

Nominální hodnota pohledávky	3 707 tis. Kč
Diskontní sazba	5 %
Období	3 roky
Současná hodnota pohledávky (leden 20X8)	3 202 tis. Kč
Hodnota pohledávky (prosinec 20X8)	3 362 tis. Kč
Výnos za první rok	160 tis. Kč

Vzhledem k tomu, že společnost v českém účetnictví eviduje pohledávku i související výnos pouze v nominální hodnotě a neúčtuje během doby splatnosti o žádném pohybu, je nutné provést tyto úpravy:

Tab. 12 – Účtování dlouhodobé pohledávky. Zdroj: [vlastní zpracování]

Operace	Částka	MD	D
Zúčtování úprav souvisejících s diskontováním dlouhodobé pohledávky	345 000	Výnosy	Dlouhodobé pohledávky
	160 000		Finanční výnosy

Úprava bude mít vliv na snížení výsledku hospodaření o 345 tis. Kč a dojde také ke stejnému snížení sumy aktiv

Rezervy

Podle informací z české účetní závěrky je zůstatek rezerv 30 642 tis. Kč a skládá se z rezervy na opravy a udržování ve výši 18 477 tis. Kč, rezervy na nevybranou dovolenou ve výši 854 tis. Kč

a rezervy na daň z příjmů ve výši 11 311 tis. Kč. Rezerva na opravy a udržování nesplňuje podle standardu kritérium pro vykázáání rezervy, neboť k datu závěrky neexistuje současný závazek, který je důsledkem minulé události účetní jednotky. Z tohoto důvodu musí být rezerva ve výši 18 477 tis. Kč odúčtována. Podle pohybové tabulky je změna na rezervě v daném období ve výši 4 583 tis. Kč a stav ke konci minulého účetního období 13 894 tis. Kč. U ostatních rezerv je jisté, že pro účetní jednotku budou představovat úbytek peněžních prostředků, proto je vhodné tyto rezervy vykázat v běžných závazcích. Rezerva na nevybranou dovolenou bude vykázána v položce obchodní a jiné závazky a rezerva na daň z příjmů v položce splatná daň. Všechny změny se účetně zachytí následujícím způsobem:

Tab. 13 – Účtování rezerv. Zdroj: [vlastní zpracování]

Operace	Částka	MD	D
Odúčtování rezervy na opravy a udržování	4 583 000	Rezervy	Provozní náklady
	13 894 000		Nerozdělené zisky
Zařazení rezervy na nevybranou dovolenou do obchodních závazků	854 000	Rezervy	Obchodní a jiné závazky
Zařazení rezervy na daň z příjmů do splatné daně	11 311 000	Rezervy	Splatná daň

Úpravy v oblasti rezerv zvýší výsledek hospodaření o částku 4 583 tis. Kč.

Dluhopisy

Na začátku roku 20X8 se rozhodla společnost vydat dlouhodobé dluhopisy v celkové nominální hodnotě 12 450 tis. Kč za cenu 12 000 tis. Kč. Tyto dluhopisy jsou splatné za 3 roky a váže se k nim úrok ve výši 3 % p.a., který je splatný pololetně vždy k 30. 6. a 31. 12. V českém účetnictví společnost zachytila závazek z dluhopisu v nominální hodnotě a rozdíl mezi nominální a emisní cenou postupně rozpouštěla do nákladů prostřednictvím časového rozlišení. Standard ovšem i v tomto případě požaduje vykázat dluhopis v zůstatkové hodnotě pomocí efektivní úrokové míry. Výpočet efektivní úrokové míry lze opět znázornit následovně:

$$\begin{aligned}
 \text{Emisní cena} &= \frac{KP}{\left(1 + \frac{i_{ef}}{2}\right)^1} + \frac{KP}{\left(1 + \frac{i_{ef}}{2}\right)^2} + \frac{KP}{\left(1 + \frac{i_{ef}}{2}\right)^3} + \frac{KP}{\left(1 + \frac{i_{ef}}{2}\right)^4} + \frac{KP}{\left(1 + \frac{i_{ef}}{2}\right)^5} + \frac{KP}{\left(1 + \frac{i_{ef}}{2}\right)^6} + \frac{NH}{\left(1 + \frac{i_{ef}}{2}\right)^6} \\
 12\,000\,000 &= \frac{180\,000}{\left(1 + \frac{i_{ef}}{2}\right)^1} + \frac{180\,000}{\left(1 + \frac{i_{ef}}{2}\right)^2} + \frac{180\,000}{\left(1 + \frac{i_{ef}}{2}\right)^3} + \frac{180\,000}{\left(1 + \frac{i_{ef}}{2}\right)^4} + \frac{180\,000}{\left(1 + \frac{i_{ef}}{2}\right)^5} + \frac{180\,000}{\left(1 + \frac{i_{ef}}{2}\right)^6} + \frac{12\,450\,000}{\left(1 + \frac{i_{ef}}{2}\right)^6}
 \end{aligned} \tag{4}$$

Efektivní úrokovou míru lze spočítat pomocí hledání řešení v MS Excelu. Efektivní úroková míra u dluhopisů je 4,19 %. Hodnota dluhopisu se bude pohybovat tímto způsobem:

Tab. 14 – Vydaný dluhopis. Zdroj: [vlastní zpracování]

Datum	Kupon	Náklad ($i * \text{ÚH } t-1$)	Amortizace diskontu ($N - K$)	Účetní hodnota ($\text{ÚH } t-1 + \text{AD}$)
1. 1. 20X8				12 000 000
30. 6. 20X8	180 000	251 170	71 170	12 071 170
31. 12. 20X8	180 000	252 660	72 660	12 143 830
30. 6. 20X9	180 000	254 181	74 181	12 218 011
31. 12. 20X9	180 000	255 733	75 733	12 293 744
30. 6. 20Y0	180 000	257 319	77 319	12 371 063
31. 12. 20Y0	180 000	258 937	78 937	12 450 000

V souladu se zněním standardu zachytí společnost v roce 20X8 celkový finanční náklad ve výši 503 830 Kč a díky amortizaci diskontu vykáže dluhopis v částce 12 143 830 Kč. Vzhledem k tomu, že společnost vykázala v českém účetnictví náklady v celkové částce 510 000 Kč (360 000 Kč kupon a 150 000 Kč amortizace diskontu), musí rozdíl ve výši 6 170 Kč odúčtovat. Dále také odúčtuje zůstatek nákladů příštích období ve výši 300 000 Kč. Změny se promítnou následujícím způsobem:

Tab. 15 – Účtování vydaného dluhopisu. Zdroj: [vlastní zpracování]

Operace	Částka	MD	D
Zúčtování úprav souvisejících s použitím metody efektivní úrokové míry u vydaného dluhopisu	6 170	Dlouhodobé obchodní a jiné závazky	Finanční náklady
	300 000		Náklady příštích období

Úpravy u vydaného dluhopisu zvýší výsledek hospodaření o 6 170 Kč a sníží sumu aktiv o 300 tis. Kč.

Souhrn provedených úprav

Celkový vliv na výsledek hospodaření je negativní, protože provedené úpravy sníží výsledek hospodaření o částku 4 234 140 Kč. Bilanční suma se také sníží, a to o částku 7 284 823 Kč. Asi největší vliv na tyto negativní změny byl snížení hodnoty stroje, který není společností využíván a bude určen k prodeji. Při výpočtu uvedených úprav bylo pro zjednodušení abstrahováno od dopadu odložené daně.

5 DISKUSE

Při zvažování přínosů a nákladů vykazování podle IFRS for SMEs je potřeba se u této konkrétní společnosti zamyslet nad následujícími fakty:

- 1) Jaké jsou důvody, proč společnost chce vykazovat podle IFRS for SMEs. Můžeme zvolit dva scénáře:
 - a) Společnost 20 % svých výrobků exportuje a je pro ni důležité, aby měla dobré vztahy se svými zákazníky. Společnost uvažuje o zvýšení svého podílu na zahraničním trhu a nechce nebo možná nemůže tuto expanzi financovat se svých vlastních zdrojů. Pak by pro ni

možnost připravit srovnatelné a srozumitelné výkazy podle IFRS for SMEs mohla být velmi přínosná, protože jí tyto výkazy mohou pomoci při získávání dalších zákazníků nebo obchodních partnerů, ale i při získávání finančních prostředků potřebných pro tuto expanzi.

b) Pokud naopak společnost má svůj zahraniční odbyt zajištěn kvalitou a jedinečností svého produktu a neuvažuje o další expanzi, či nepotřebuje získat cizí kapitál pro své strategické projekty, pak pro ni zřejmě vykazování podle IFRS for SMEs nemá velkého přínosu.

2) Jaký má společnost nastavený systém pro získávání informací pro řízení a jak se změnil účetní informace po aplikaci IFRS for SMEs?

Jak ukázala případová studie u společnosti, vliv na účetní výkazy může být nejen pozitivní, ale také negativní. Výsledek hospodaření i suma aktiv se snížili. V konečném důsledku se změnil i ukazatele finanční výkonnosti podniku.

3) Jaké jsou předimplementační náklady?

Společnost nedisponuje odborníky na IFRS, ale má navázanou dlouholetou spolupráci s univerzitou, proto potřebné informace může získat díky této spolupráci. Náklady v této fázi jsou proto považovány za malé. Může jít například o různá školení a využití studentů, ať už formou praxe nebo vypsáním diplomových témat.

4) Jaké jsou implementační náklady?

Společnost zatím neuvažuje o změně informačního systému. Pro sestavení výkazů podle IFRS for SMEs plánuje využití převodového můstku. Jelikož nedisponuje odborníkem na IFRS ani nemá v plánu ho zaměstnat, využije služeb poradenské firmy, která jim se sestavením převodového můstku a nastavením účetních politik a procesů pomůže. Také jí bude asistovat s přípravou první účetní závěrky podle IFRS for SMEs. Samozřejmě je nutné do implementačních nákladů započítat i zvýšené mzdové náklady stávajících zaměstnanců, kteří budou u implementace participovat.

5) Jaké jsou poimplementační náklady?

S první přípravou účetní závěrky bude společnosti asistovat poradenská firma. Další účetní závěrku podle IFRS for SMEs již společnost plánuje sestavit sama za využití možné spolupráce s univerzitou při řešení případných problémů. K tomuto plánuje společnost využít svých stávajících zaměstnanců. Společnost počítá s tím, že zaměstnancům bude poskytovat potřebné školení a že jí narostou mzdové náklady o čas strávený nad přípravou účetní závěrky podle IFRS for SMEs.

Pokud bychom poměřovali přínosy a náklady vykazování podle IFRS for SMEs u naší vybrané společnosti:

Scénář B: Zde určitě náklady (i když jsou na minimální úrovni) budou vyšší než přínosy, které jsou pro společnost téměř nulové (možná jen lepší informace pro rozhodování ve společnosti), tj. $NC = B - C < 0$

Scénář A: Zde jsou přínosy pro společnost vyšší, i když se nedá říct, že by významně převyšovaly náklady (které jsou na minimální úrovni), ale společnost se zřejmě pro vykazování podle IFRS for SMEs rozhodne. NC se zřejmě budou blížit 0. $NC = B - C \geq 0$

Otázkou také je, jak by se změnila funkce NC, za situace, kdy by bylo možné vést pouze účetnictví podle IFRS for SMEs a za situace, když by společnost již nyní zaměstnávala odborníka

na IFRS. U scénáře B by zřejmě pořad $NC < 0$, i když rozdíl mezi náklady a přínosy by nebyl tak velký (implementační náklady by byly sníženy o nutnost využít poradenskou firmu). U scénáře A by zřejmě $B > C$ a tím i celkové NC by bylo větší než 0.

6 ZÁVĚR

Uvedený článek měl poukázat na přínosy i problémy spojené s převodem účetní závěrky podle českých předpisů na závěrku v souladu s IFRS for SMEs. Na praktickém příkladu vybrané společnosti byly specifické účetní problémy analyzovány, a to zejména jejich vliv na změnu velikosti výsledku hospodaření a bilanční sumy. Záměrem článku bylo také nastínit problematiku očekávaných přínosů a nákladů spojených s přípravou společnosti na jiný způsob vykazování, a to nejen při samotném převodu účetní závěrky, ale také související investice do vzdělávání a rozvoje zaměstnanců v dané oblasti.

Tento příspěvek byl zpracován jako jeden z výstupů projektu GAČR č. j. 402/09/0225 „Užití IAS/IFRS v malých a středních podnicích a vliv na měření jejich výkonnosti“.

Použitá literatura

1. ERNST&YOUNG. *Rozdíly mezi IFRS a českou účetní legislativou*. [Online]. 2010, [cit. 2010-08-22]. Dostupné z: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Rozdíly_mezi_IFRS_a_českou_účetní_legislativou/\\$FILE/EY%20CAS-IFRS%202009.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Rozdíly_mezi_IFRS_a_českou_účetní_legislativou/$FILE/EY%20CAS-IFRS%202009.pdf)
2. GASSEN, J., SELLMAN, T. *Applying IFRS in Germany: Determinants and Consequences*. [Online]. 2010, [cit. 2010-12-16]. Dostupné z: <http://ssrn.com/abstract=906802>.
3. IASC Foundation: *Training Material for the IFRS® for SMEs, IASCF, 2010*. [Online]. 2010, [cit. 2010-09-28]. Dostupné z: www.iasb.org.
4. IFRS for SMEs, IASCF, 2009, ISBN 978-1-907026-16-4. [Online]. 2010, [cit. 2010-09-28]. Dostupné z: www.iasb.org.
5. JERMAKOWICZ, E., GORNIK-TOMASZEWSKI. Implementing IFRS from the Perspective of EU Publicly Traded Companies. *Journal of International Accounting Auditing and Taxation*, 2006, 15(2), p. 170-196.
6. KPMG. *The IFRS for SMEs: Considering the alternatives*. [Online]. 2010, [cit. 2010-08-22]. Dostupné z: www.kpmgifrg.com.
7. MIRZA, A.A., ORRELL, M., HOLT, G. J. *IFRS Practical Implementation Guide and Workbook*, second edition. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2008, 474 p. ISBN 978-0470-17022-9.
8. PASEKOVÁ, M., STRUHAŘOVÁ, K., ŠTEKER, K. Implementation of IAS/IFRS Financial Reporting in Small and Medium-sized Enterprise (SMEs) in the Czech Republic. In *Proceedings of the 11th International Conference of the Society for Global Business and Economic Development (SGBED)*. Bratislava, Slovak Republic, May 27–30, 2009. p. 797–803. ISBN-13: 978-0-9797659-5-7. ISBN-10: 0-9797659-5-1.

9. PRICEWATERHOUSECOOPERS. *Mapping the change*. [Online]. 2010, [cit. 2010-08-20]. Dostupné z: <http://www.pwc.com/us/en/issues/ifrsreporting/publications/ifrs-implementation-guide.jhtml>.
10. PRICEWATERHOUSECOOPERS. *Similarities and differences, A comparison of 'full IFRS' and IFRS for SMEs*. [Online]. 2009, [cit. 2009-12-15]. Dostupné z: <http://www.pwc.com>.
11. STRUHAŘOVÁ, K., ŠTEKER, K. Experience with the adoption of International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities in selected companies in the Czech Republic. In *Proceedings of the 18th Annual Conference on Marketing and Business Strategies for Central and Eastern Europe*. Vienna, Austria, December 2–4, 2010. ISBN 978-3-9502045-9-9.
12. Výroční zpráva společnosti XY, a.s. za rok 2008
13. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Abstract

The aim of this paper is to evaluate the costs and benefits of reporting under International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities (IFRS for SMEs). This research is a case study of an existing Czech company. The study begins by summarizing the significant differences between IFRS for SMEs and the Czech Accounting Legislation. Also, reporting in accordance with IFRS for SMEs is illustrated using the selected company. At the end of the paper, the advantages and disadvantages of reporting under IFRS for SMEs in the company that is used as a case study are discussed.

Key words: Small and Medium-sized Entities (SMEs), International Financial Reporting Standards (IFRS), Financial Statements, costs, benefits.

Kontaktní údaje

Ing. Karel Šteker; Ph.D.

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky

Mostní 5139, 760 01 Zlín

Tel: 576 032 417

e-mail: steker@fame.utb.cz

Ing. Kateřina Struhařová

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky

Mostní 5139, 760 01 Zlín

e-mail: struharova@fame.utb.cz